

ПРАВОВЕ І НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ: СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ

КУРКО Микола Нестерович - доктор юридичних наук, проректор Міжрегіональної академії управління персоналом, генеральний директор Президентського університету, доцент, Заслужений юрист України

БІЛЕНЧУК Петро Дмитрович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри правосуддя, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ШУЛЬГА Олександр Олександрович - старший експерт ВКЕ НДЕКЦ при ГУМВС України в Київській області, старший лейтенант міліції

В статті сформульовані концептуальні положення наукового забезпечення розви-

Правове і наукове забезпечення збереження об'єктів культурної спадщини України, її національних культурних цінностей, творів мистецтва (архітектури, скульптури, живопису тощо) – одне з головних завдань органів законодавчої, виконавчої і судової влади, а також освітніх, наукових, державотворчих та правозахисних установ, яке пов'язане із захистом духовних, інтелектуальних і економічних інтересів нашої країни [1].

Водночас вирішення цього завдання вимагає, по-перше, системного підходу до здійснення комплексних наукових мистецтвознавчих досліджень, по-друге, здійснення високопрофесійної спеціальної підготовки майбутніх правознавців, мистецтвознавців, товарознавців, економістів, експертологів, митників, прикордонників, податківців в цій галузі знань, по-третє, реалізація на практиці заходів щодо активного використання в діяльності органів законодавчої, виконавчої, судової влади та правозахисних організацій новітніх розробок, засобів, методів і методик дослідження виробів мистецтва як культурних цінностей, духовних і матеріальних надбань цивілізації.

Метою даної статті є, по-перше, вивчення історичних правових і наукових підвалин мистецтвознавчих досліджень, а по-друге, визначення доктринальних засад правового і наукового забезпечення сучасних мистецтвознавчих досліджень в Україні.

Звичайно, що такий підхід потребує ознайомлення з основами історіографії і джерелознавства правового регулювання культурних цінностей (зберігання, переміщення, вивезення, ввезення, повернення, колекціонування, контролю) чинними законодавчими актами України, чинними міжнародними конвенціями і угодами, відомчими інструкціями, наказами, листами тощо. Крім того необхідно також ознайомитися з основами мистецтвознавства та технології виготовлення різних видів культурних цінностей, з методиками атрибуції та експертизи предметів історичного та культурного значення, особливо з сучасними методиками мистецтвознавчої експертизи, експертизи культурних цінностей і митної експертизи.

Для реалізації поставленого завдання в освітній, науковій і практичній діяльності необхідно знати наступне: 1) особливості правового регулювання виробів мистецтва як культурних цінностей (зберігання, переміщення, колекціонування); 2) види і жанри предметів історичного та культурного значення; 3) загальні класифікаційні ознаки різних видів виробів мистецтва як культурних цінностей; 4) технологічні осо-

близості процесу створення виробів мистецтва; 5) сучасні неруйнівні засоби, методи, методики і технології експертизи та експрес-аналізу виробів мистецтва; 6) порядок контролю зберігання, колекціонування, переміщення виробів мистецтва; 7) правильно описувати, кваліфіковано реєструвати і вміти ідентифікувати надані для дослідження та контролю виробу мистецтва [2, с.11-12].

Таким чином у даному дослідженні здійснена перша спроба систематизованого викладу багаторівневого правового і наукового забезпечення мистецтвознавчих досліджень в Україні, яка побудована на основі синтезуючого елементи матеріалу різних наук, з урахуванням найсучасніших вимог до якості освіти, науки і практики. Оскільки в даний час в Україні не існує жодної концепції правового і наукового забезпечення мистецтвознавчих досліджень, немає спеціальних монографій, підручників, посібників, присвячених системному аналізу мистецтвознавчої експертизи, а тому автори даної статті пропонують своє бачення вирішення цієї складної, але цікавої і важливої для людини, суспільства, держави проблеми.

Звичайно, що автори усвідомлюють ступінь вимогливості і ризику, оскільки концепція правового та наукового забезпечення мистецтвознавчих досліджень потребує комплексного багаторівневого поєднання знань з права, мистецтвознавства, історіографії, джерелознавства, товарознавства і т.ін.

При розробці концептуальних засад правового і наукового забезпечення мистецтвознавчих досліджень ми звернули особливу увагу на освітянському, науковому і праксеологічному аспекті використання новітніх засобів, методів та технологій у професійній діяльності.

Структурно концепція правового і наукового забезпечення мистецтвознавчих досліджень складається з трьох основних розділів, що включають необхідний теоретичний та практичний матеріал: розділ I „Правове регулювання мистецтвознавчих досліджень”, розділ II. „Культурні цінності як об’єкт мистецтвознавчих досліджень:

визначення сутності культурних цінностей, загальна класифікація мистецтв та технології виробництва; засоби, методи, технології мистецтвознавчих досліджень”, розділ III „Судово-мистецтвознавча експертологія: поняття, предмет, завдання, об’єкти, правове регулювання, арсенал засобів, методів, методик”.

Викладені вище концептуальні положення свідчать про те, що культурні цінності – це духовне, інтелектуальне, економічне осердя держави. У зв’язку з цим справедливо зазначає О.Л. Калашникова, що на межі XX і XXI століття „загального визнання набуло розуміння тієї істини, що збідніння об’єктів культурної спадщини в будь-якій країні є непоправною втратою для всього людства. Саме тому охорона культурних цінностей стала предметом великої уваги з боку міжнародного співтовариства. Через систему міжнародних норм і принципів та національних законодавств держав здійснюється реалізація культурних прав людини, закріплених у Хартії прав людини і спрямованих на якнайповніше збереження для нинішнього та майбутнього поколінь культурної спадщини людства” [2, с.15].

Слід зазначити, що чинне вітчизняне і міжнародне законодавство достатньо всебічно висвітлює сутність визначення культурних цінностей.

Зокрема, визначення культурних цінностей у Законі України „Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” (від 21.09.1999) враховує і найперше використання цього терміна у Гаазькій конвенції ЮНЕСКО „Про охорону культурних цінностей у випадку збройного конфлікту” (від 14.05.1954) і Римську конвенцію ЮНІДРУА „Про міжнародне повернення викрадених чи нелегально вивезених культурних цінностей” (від 24.06.95), до якої Україна приєдналася у 1998 р.: зазначено, що „культурні цінності – об’єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні, відповідно до законодавства України...” (розд. 1, ст. 1 Закону України).

Таким чином, визначення поняття „культурні цінності” у різних міжнародних актах та в Законі України „Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” від 21.09.99 майже збігається і лише дещо деталізує перший варіант такого визначення у Гаазькій Конвенції ЮНЕСКО 1954 р. Так, за Конвенцією ЮНІДРУА „Про міжнародне повернення викрадених чи нелегально вивезених культурних цінностей: „...культурними цінностями є такі цінності, що з релігійних або світських причин важливі для археології, вивчення доісторичної доби, історії, літератури, мистецтва чи науки та належать до однієї з категорій, перелічених у Додатку до цієї Конвенції” (ст. 2).

Порівняння переліку культурних цінностей, наведене у Додатку до Конвенції ЮНІДРУА, із відповідним переліком у ст. 1 Закону України та в Інструкції № 571/6859 Міністерства культури та мистецтв України „Про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контроль за їх переміщенням через державний кордон України” від 09.07.2002 свідчить про те, що існують сталі міжнародні стандарти і норми, на які спирається українська система правового регулювання переміщення культурних цінностей через державний кордон України.

У конвенції ЮНІДРУА зазначено, що культурними цінностями є: а) рідкісні колекції та екземпляри фауни, флори, мінералів та анатомії, а також предмети палеонтологічного значення; б) історичні цінності, у т. ч. історія науки і техніки, воєнна і соціальна історія, життя національних лідерів, мислителів, учених і митців, а також події національного значення; в) археологічні знахідки (офіційні та нелегальні) або археологічні відкриття; г) елементи художніх та історичних пам'яток чи археологічних місцевостей, що були демонтовані; г) старожитності віком понад 100 років, такі як написи, монети і гравюри; д) предмети етнологічного значення; є) цінності художнього значення: 1). картини, малюнки та ескізи, повністю виконані вручну на будь-якій основі та будь-якими матеріала-

ми (крім промислових креслень і заводських виробів, прикрашених вручну); - 2). оригінальні твори станкового мистецтва і скульптури з будь-якого матеріалу; 3). оригінальні гравюри, естампи та літографії; 4). оригінальні художні колажі та конструкції з будь-якого матеріалу; 5). рідкісні манускрипти та інкунабули, старі книги, документи й публікації особливого значення (історичні, художні, наукові, літературні і т. п.), окремо та в колекціях; 6). поштові марки, погашення та подібні відбитки, окремо чи в колекціях; 7). архіви, у т. ч. звукові, фото- й кінематографічні; 8). меблі віком понад сто років і старовинні музичні інструменти.

Закон України „Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” у визначенні поняття „культурні цінності”, безумовно, враховує визначення міжнародної конвенції, але дещо уточнює, а іноді й деталізує сам перелік об'єктів, що вважаються культурними цінностями. У наведеному нижче тексті Закону України такі уточнення і розбіжності порівняно з Конвенцією ЮНІДРУА виділено жирним шрифтом.

У розділі I ст. 1. Закону України „Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” вказується, що культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України, а саме:

- оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури», художні композиції та монтажі з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва;

- предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва;

- предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок;

- складові частини та фрагменти архі-

текстурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва;

- старовинні книги та інші видання, що становлять історичну художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції;

- манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фотодокументи, окремо чи в колекції;

- унікальні та рідкісні музичні інструменти;

- різкоманітні види зброї, що мають художню, історичну, етнографічну та наукову цінність;

- рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції;

- рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування;

- зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність;

- рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології;

- родинні цінності – культурні цінності, що мають характер особистих або родинних предметів;

- колекція культурних цінностей – однорідні або підібрані за певними ознаками різнорідні предмети, що, незалежно від культурної цінності кожного з них, зібрані разом, становлять художню, історичну, етнографічну чи наукову цінність.

На завершення аналізу концептуальних засад правового регулювання мистецтвознавчих досліджень слід зазначити, що, згідно зі ст. 54 Конституції України, культурна спадщина охороняється законом. Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами [1].

У зв'язку з цим О.Л. Калашникова справедливо вказує, що згідно з положеннями чинного законодавства [3-12], наше знайомство з культурними цінностями слід починати саме з таких об'єктів матеріальної та духовної культури, які мають художнє значення, тобто з виробів мистецтва тим більше, що вони найчастіше ста-

ють об'єктами контрабандного перевезення через митний кордон України, а окрім того, саме вони мають історичне, етнографічне та наукове значення, втілюючи всі типологічні ознаки визначеного у Законі України і міжнародних правових актах поняття культурної цінності [2, с. 16].

Різноманітні підходи до аналізу мистецтв зумовили існування декількох класифікацій.

Першою найпоширенішою і визаною багатьма дослідниками є класифікація, яка поділяє мистецтва на:

- просторові;

- часові.

До просторових мистецтв належать ті, що розгортаються у просторі:

• архітектура;

• скульптура;

• живопис.

Часові – це мистецтва, що існують у часі:

• музика;

• міміка (театр);

• поезія (література).

Другу класифікацію відповідно до засобів створення мистецтва поділяють на:

- прямі, або безпосередні;

- непрямі, або опосередковані.

Безпосередні – це такі мистецтва, для створення яких вистачає тільки тіла (голову) людини:

- музика (спів);

- міміка (танок, театр);

- поезія (література).

Опосередковані потребують для їх створення використання відповідних матеріалів та інструментів:

- архітектура;

- скульптура;

- живопис.

Третю класифікацію визнають відповідно до кількості вимірів, у яких розгортаються форми мистецтв і визначають:

- двомірні мистецтва – живопис (одномірних мистецтв не існує);

- тримірні – архітектура, скульптура;

- чотиримірні – поезія, музика, міміка [2, с. 16-17].

Деякі мистецтва стають на шлях отримання додаткових вимірів Так, живопис за-

допомогою специфічних засобів виразності (світлотіні, перспективи тощо) створює ілюзію простору, третього виміру – глибини. А архітектура опановує четвертий вимір – час, бо сприйняти пам'ятку архітектури повною мірою можна лише під час руху, тобто переміщення у часі [2, с. 17].

Водночас існують такі різні види образотворчого мистецтва

Відомо, що образотворче мистецтво (від фр. *art figurative*) – розділ пластичних мистецтв, що виникли на основі зорового сприйняття і відтворюють світ на площині та у просторі. До нього відносяться:

- графіка;
- живопис;
- скульптура;
- архітектура;
- декоративно-прикладне мистецтво.

У чинному законодавстві чітко вказано, що для визначення характерних ознак виробів мистецтва слід залучати фахівців. Зокрема, у ст. 65 Митного кодексу України вказується, що у разі потреби для участі у здійсненні митного контролю можуть залучатися спеціалісти та експерти. Залучення спеціалістів та експертів здійснюється керівником митного органу або його заступником за погодженням з керівником підприємства, установи, організації, де працює спеціаліст чи експерт [3].

У ст. 11 „Державна експертиза культурних цінностей” Закону України „Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” теж зазначається, що заявлені до вивезення (тимчасового вивезення) та повернуті після тимчасового вивезення культурні цінності підлягають обов'язковій державній експертизі. Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей та розміри плати за неї затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Відмова фізичної чи юридичної особи, яка порушила клопотання про вивезення (тимчасове вивезення) культурних цінностей, подати на державну експертизу заявлені до вивезення культурні цінності розглядається як відмова заявника від їх вивезення.

У разі, якщо результат державної ек-

спертизи дає підстави для занесення заявленої до вивезення культурної цінності до Державного реєстру національного культурного надбання, матеріали експертизи передаються відповідному центральному органу виконавчої влади незалежно від згоди особи, яка порушила клопотання.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити наступні висновки, пропозиції і рекомендації:

1) вважаємо, що особлива роль в криміналістичному забезпеченні розслідування злочинів у сфері мистецтва належить судово-мистецтвознавчій експертизі;

2) теоретичні основи судово-мистецтвознавчої експертизи структурно складаються з таких елементів: а) поняття судово-мистецтвознавчої експертизи; - б) предмета судово-мистецтвознавчої експертизи; в) завдання судово-мистецтвознавчої експертизи; г) об'єктів судово-мистецтвознавчої експертизи та їх класифікації; д) місця судово-мистецтвознавчої експертизи в системі судових експертиз та їх класифікація;

3) правові основи судово-мистецтвознавчої експертизи включають а) вітчизняне законодавство; б) міжнародне законодавство;

4) методичні основи судово-мистецтвознавчої експертизи містять: а) класифікацію методів судово-мистецтвознавчої експертизи; б) конкретні методики проведення судово-мистецтвознавчої експертизи творів мистецтва;

5) основними категоріями кримінальних проваджень („*Art crimes*”), які потребують обов'язкового проведення судово-мистецтвознавчої експертизи є такі: а) крадіжка виробів мистецтва і антикваріата; б) розкрадання творів мистецтва з музеїв і приватних колекцій; - в) розкрадання з місць археологічного значення; г) шахрайства у сфері мистецтва; д) вандалізм; е) контрабанда культурних цінностей; є) знищення чи пошкодження пам'ятників історії і культури; ж) порушення авторських прав; - з) спроба неповернення в Україну предметів художнього, історичного і археологічного значення; к) незаконного обі-

гу зброї; л) поширення порнографічних матеріалів або предметів;

б) назріла необхідність створення спеціальних експертних підрозділів по проведенню судово-мистецтвознавчої експертизи в державних судово-експертних установах України;

7) необхідно приступити до розробки методик проведення судово-мистецтвознавчої експертизи як багатоаспектних комплексних досліджень;

8) доцільно розробити програми підготовки і підвищення кваліфікації експертів-організаторів та приймаючих участь в проведенні експертних досліджень мистецтвознавців [13,15];

9) Структуру спецкурсу „Криміналістичне забезпечення мистецтвознавчих досліджень” пропонується викласти у трьох модулях:

Модуль 1. „Культурні цінності: засоби, методи, технології криміналістичних досліджень”.

Лекція 1. „Культурні цінності: поняття, сутність, характеристика”

1. Культурні цінності: правове регулювання.

2. Культурні цінності: об’єкти криміналістичного дослідження.

3. Загальна характеристика засобів, методів, технологій фіксації ходу і результатів процесуальних дій та проведення криміналістичних досліджень при розслідуванні злочинних посягань на культурні цінності.

Лекція 2. „Особливості фіксації ходу і результатів процесуальних дій при розслідуванні злочинних посягань на культурні цінності”.

1. Загальні засади фіксації ходу і результатів процесуальних дій при розслідуванні злочинних посягань на культурні цінності.

2. Поняття і сутність фіксації ходу та результатів процесуальних дій при розслідуванні злочинних посягань на культурні цінності.

3. Особливий порядок фіксації ходу і результатів процесуальних дій при розслідуванні злочинних посягань на культурні цінності.

Лекція 3. „Культурні цінності як об’єкт

криміналістичного дослідження: засоби, методи, технології”.

1. Поняття та види культурних цінностей.

2. Поняття спеціальних знань та форми їх використання для фіксації ходу і результатів процесуальних дій при розслідуванні злочинних посягань на культурні цінності.

3. Види експертних досліджень культурних цінностей.

3.1. Криміналістичні експертизи матеріалів, речовин і виробів.

3.1.1. Експертиза металів, сплавів.

3.2. Експертиза волокон, волокнистих матеріалів і виробів з них.

3.3. Дендрохронологічна експертиза.

3.4. Гемологічна експертиза.

3.5. Пробірна експертиза.

3.6. Експертиза ювелірних і художніх виробів з дорогоцінних металів.

3.7. Мистецтвознавча експертиза.

Лекція 4. „Ідентифікація культурних цінностей”.

1. Митна експертиза виробів мистецтва як культурних цінностей: класифікаційні ознаки, характеристика та технологія виробництва.

1.1. Графіка.

1.1.1. Види та жанри графіки.

1.1.1.1. Рисунок.

1.1.1.2. Види основи у графічних творах.

1.1.1.3. Деякі особливості українських філіграней .

1.1.1.4. Інструменти для малювання.

1.1.2. Друкована графіка.

1.1.2.1. Випукла гравюра.

1.1.2.2. Заглиблена гравюра.

1.1.2.3. Плоска гравюра – літографія.

1.2. Філателія.

Живопис.

1.2.1. Основа та ґрунт у живописі.

1.2.2. Техніки живопису.

1.2.3. Засоби виразності у живопису.

1.2.4. Жанри живопису.

1.3. Іконопис.

1.3.1. Засоби виразності в іконопису.

1.3.2. Технологія виготовлення та складові ікони.

1.3.3. Іконографічні типи зображення.

1.3.3.1. Іконографічні типи зображення Христа.

- 1.3.3.2. Іконографічні типи зображення Богоматері.
- 1.3.3.3. Іконографічні типи зображення сцен зі Святого Писання.
- 1.3.4. Види ікон.
- 1.4. Скульптура.
- 1.4.1. Види скульптури.
- 1.4.2. Скульптурні матеріали.
- 1.4.2.1. М'які матеріали.
- 1.4.2.2. Тверді матеріали.
- 1.5. Скульптурні техніки.
- 1.6. Різновиди скульптурних виробів.
- 1.6.1. Кераміка.
- 1.6.2. Система клеймування порцелянових виробів.
- 1.6.3. Гліптика.
- 1.7. Медалі, монети.
- 1.7.1. Монети Стародавньої Греції.
- 1.7.2. Монети грецьких міст Північного Причорномор'я.
- 1.7.3. Монети Стародавнього Риму.
- 1.7.4. Монети Київської Русі.
- 1.7.5. Монети Російської імперії.
- 1.7.6. Характерні ознаки монет (медалей) як виду культурних цінностей.
- 1.8. Ювелірні вироби.
- 1.8.1. Функції ювелірних виробів.
- 1.8.2. Класифікація ювелірних виробів.
- 1.8.3. Клеймування виробів з дорогоцінних металів.
- 1.8.4. Ювелірні вироби з дорогоцінних та недорогоцінних каменів із вставками.
- 1.8.4.1. Класифікація каменів.
- 1.8.4.2. Конструкція ювелірних виробів із вставками.
- 1.8.5. Основи оцінювання ювелірних виробів з каміння.
- 1.9. Музичні інструменти.
- 1.9.1. Класифікація музичних інструментів.
- 1.9.2. Класифікація українських народних інструментів.
- 1.9.3. Конструкція музичних інструментів.
- 1.9.4. Складові музичних інструментів.
- 1.9.5. Клейма музичних інструментів.
- 1.9.6. Школи та майстри українських народних музичних інструментів.
- 1.9.7. Нотні тексти.
- 1.10. Митна експертиза та ідентифікація культурних цінностей.
- 1.10.1. Сучасні методи митної експертизи та ідентифікації культурних цінностей.
- 1.10.2. Класифікація і характеристика сучасних методів митної експертизи та ідентифікації культурних цінностей.
- 1.10.2.1. Ультрафіолетове тестування культурних цінностей.
- 1.10.2.2. Тестування пам'яток культури в ІЧ-випромінюванні.
- 1.10.2.3. Рентгенографія пам'яток культури .
- 1.10.3. Сучасне обладнання для експертно-криміналістичних досліджень матеріалів, ювелірних виробів, документів, цінних паперів та грошових знаків.
- 1.10.3.1. Апаратно-програмні засоби.
- 1.10.3.2. Візуальний огляд культурної цінності.
- 1.10.4. Сучасні методики визначення вартості культурних цінностей.
- 1.10.4.1. Методика Державного гемологічного центру України.
- 1.10.4.2. Операція встановлення прогностичної вартості пам'ятки.
- 1.10.4.3. Методика В.Д. Соловійова.
- Модуль 2. „Криміналістичний аналіз виробів мистецтва як культурних цінностей: класифікаційні ознаки, характеристика та технології виробництва”.
- Лекція 5. „Графіка”
- 1.1. Види та жанри графіки.
- 1.1.1. Рисунок.
- 1.1.2. Види основи у графічних творах
- 1.1.3. Деякі особливості українських філіграней.
- 1.1.4. Інструменти для малювання.
- 1.2. Друкована графіка.
- 1.2.1. Випукла гравюра.
- 1.2.2. Заглиблена гравюра.
- 1.2.3. Плоска гравюра – літографія.
- 1.3. Філателія.
- Лекція 6. „Живопис”
- 2.1. Основа та ґрунт у живописі.
- 2.2. Техніки живопису.
- 2.3. Засоби виразності у живопису.
- 2.4. Жанри живопису.
- Лекція 7. „Іконопис”.
- 3.1. Засоби виразності в іконопису.
- 3.2. Технологія виготовлення та складові ікони.
- 3.3. Іконографічні типи зображення.

3.3.1. Іконографічні типи зображення Христа.

3.3.2. Іконографічні типи зображення Богоматері.

3.3.3. Іконографічні типи зображення сцен зі Святого Писання.

3.4. Види ікон.

Лекція 8. „Скульптура”

4.1. Види скульптури.

4.2. Скульптурні матеріали.

4.2.1. М'які матеріали.

4.2.2. Тверді матеріали.

4.3. Скульптурні техніки.

4.4. Різновиди скульптурних виробів.

4.4.1. Кераміка.

4.4.2. Система клеймування порцелянових виробів.

4.4.3. Гліптика.

4.5. Медалі, монети.

4.5.1. Монети Стародавньої Греції.

4.5.2. Монети грецьких міст Північного

Причорномор'я.

4.5.3. Монети Стародавнього Риму.

4.5.4. Монети Київської Русі.

4.5.5. Монети Російської імперії.

4.5.6. Характерні ознаки монет (медалей) як виду культурних цінностей.

Лекція 9. „Ювелірні вироби”

5.1. Функції ювелірних виробів.

5.2. Класифікація ювелірних виробів.

5.3. Клеймування виробів з дорогоцінних металів.

5.4. Ювелірні вироби з дорогоцінних та недорогих каменів із вставками.

5.4.1. Класифікація каменів.

5.4.2. Конструкція ювелірних виробів із вставками.

5.5. Основи оцінювання ювелірних виробів з каміння.

Лекція 10. „Музичні інструменти”

6.1. Класифікація музичних інструментів.

6.2. Конструкція музичних інструментів.

6.3. Складові музичних інструментів.

6.4. Клейма музичних інструментів.

6.5. Школи та майстри українських народних музичних інструментів.

6.6. Нотні тексти.

Модуль 3 „Судова-мистецтвознавча експертиза”

Лекція 11. „Теоретичні основи судово-мистецтвознавчої експертизи”

1. Поняття судово-мистецтвознавчої експертизи;

2. Предмет та задача судово-мистецтвознавчої експертизи;

3. Об'єкти судово-мистецтвознавчої експертизи та їх класифікація.

Лекція 12. „Правові та процесуальні основи судово-мистецтвознавчої експертизи”

1. Категорія кримінальних проваджень, які потребують проведення судово-мистецтвознавчої експертизи;

2. Судово-мистецтвознавчої експертизи в розслідування злочинів у сфері мистецтва;

3. Правові та процесуальні аспекти призначення, проведення та оцінки судово-мистецтвознавчої експертизи.

Лекція 13. „Методичні принципи судово-мистецтвознавчої експертизи”

1. Класифікація методів судово-мистецтвознавчої експертизи;

2. Методика проведення судово-мистецтвознавчої експертизи об'єктів образотворчого мистецтва.

Лекція 14. „Сучасні методи митної експертизи та ідентифікації культурних цінностей”

1.1. Ультрафіолетове тестування культурних цінностей

1.2. Тестування пам'яток культури в ІЧ-випромінюванні

1.3. Рентгенографія пам'яток культури

1.4. Сучасне обладнання для експертно-криміналістичних досліджень матеріалів, ювелірних виробів, документів, цінних паперів та грошових знаків

1.4.1. Апаратно-програмні засоби

1.4.2. Візуальний огляд культурної цінності

1.5. Сучасні методики визначення вартості культурних цінностей

1.5.1. Методика Державного гемологічного центру України

1.5.2. Операція встановлення прогностичної вартості пам'ятки

1.5.3. Методика В.Д. Соловйова

АНОТАЦІЯ

У статті сформульовані концептуальні положення наукового забезпечення розвитку мистецтвознавчих досліджень в Україні.

SUMMARY

The article defines the conceptual provisions of scientific support of the development of art researches in Ukraine.

Література

1. Конституція України. – Харків: Фоліо, 2008. – с. 19,27,33.
2. Калашникова О.Л. Основи мистецтвознавчої експертизи та вартості оцінки культурних цінностей: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 479.
3. Митний кодекс України. — Х., 2002.
4. Конвенція ЮНІДРУА „Про міжнародне повернення викрадених чи незаконно вивезених культурних цінностей” від 24.06.1995.
5. Закон України „Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” від 21.09.99.
6. Інструкція „Про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України” від 09.07.2002.
7. Постанова Кабінету Міністрів України „Порядок вивезення за межі України державних нагород з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння” від 21.06.2001 № 677.
8. Лист ДМСУ „Про розпорядження культурними цінностями” від 21.02.2001 № 5/30-794-ЕП.
9. Лист ДМСУ „Про зміни та доповнення до порядку контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України” від 16.03.2001 - № 4/09-1308-ЕП.
10. Лист ДМСУ „Щодо направлення зразків свідоцтв на право вивезення культурних цінностей, відбитків штампів та пе-

чаток” від 29.12.2000 № 10/4-5160-ЕП.

11. Лист ДМСУ „Про створення територіальних служб контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон у містах Дніпропетровську і Херсоні” від 24.09.2001 № 11/4-09-7502.

12. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження зразка свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України” від 20.06.2000 № 984.

13. Біленчук П.Д. Культурні цінності як об’єкт криміналістичних обліків / - П.Д. Біленчук, О.О.Шульга // Актуальні питання техніко-криміналістичного забезпечення кримінальних проваджень. Матеріали круглого столу (22 листопада 2013 р., м. Київ). – К.: НАВС ННПФЕКЛ, 2013. – с.32-34.

14. Біленчук П.Д., Шульга О.О. Особливості фіксації ходу і результатів процесуальних дій та проведення криміналістичних досліджень у кримінальному судочинстві: інтелектуальна власність, культурні цінності, соціально-комунікаційна індустрія, міжнародне співробітництво. Спецкурс. // Аудіовізуальна психофізіологічна діагностика людини: історія, теорія, практика. Монографія – К.: ІГІЕ, 2013 – С.306-323.

15. Біленчук П.Д., Шульга О.О. Особливості фіксації ходу і результатів процесуальних дій та проведення криміналістичних досліджень у кримінальному судочинстві: інтелектуальна власність, культурні цінності, соціально-комунікаційна індустрія, міжнародне співробітництво. Спецкурс. // Криміналістика. Підручник. – К.: Дакор, 2014. – С.449-462.